

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року)

Харків 2023

УДК 378.013:61(082)(477)
А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ
Протокол № 3 від 28.03.2023

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов,
І.А. Чухно, І.В. Завгородній, Л.В. Фоміна,
І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

**А43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти: матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю
(м. Харків, 21 березня 2023 року) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марков-
ський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків: ХНМУ, 2023. – 267 с.**

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їхніх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний медичний університет, 2023

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова організаційного комітету:

Капустник Валерій Андрійович – Ректор ХНМУ, д.мед.н., проф., Заслужений працівник освіти України;

Заступники голови організаційного комітету:

М'ясоєдов Валерій Васильович – д.мед.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи ХНМУ;

Марковський Володимир Дмитрович – проректор з науково-педагогічної роботи, д.мед.н., професор;

Завгородній Ігор Володимирович – д.мед.н., проф., академік Академії наук вищої освіти України, директор навчально-наукового інституту якості освіти ХНМУ;

Чухно Інна Анатоліївна – заступниця директора ННІ ЯО ХНМУ, к. наук з держ. упр., доцент;

Члени організаційного комітету:

Залевський Б.А. – проректор з адміністративно-господарської роботи;

Краснікова С.О. – декан V факультету з підготовки іноземних студентів, к.мед.н, професор;

Фоміна Л.В. – завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, к.філолог.н., професор;

Корнейко І.В. – завідувач кафедри іноземних мов, к.філос.н., професор;

Маракушин Д.І. – директор Навчально-наукового інституту з підготовки іноземних громадян (далі – ННІ ППГ) ХНМУ, д.мед.н., професор;

Киричок І.В. – директор Наукової бібліотеки;

Білоножка М.М. – в.о. начальника відділу міжнародних зв'язків;

Брітякова В.В. – в.о. начальника редакційно-видавничого відділу;

Секретарі конференції:

Волошко К.В. – методист II категорії Навчальної лабораторії моніторингу та систем управління якістю освіти ННІ ЯО ХНМУ;

Перцев П.Д. – фахівець з інформаційних технологій Симуляційного центру ННІ ЯО ХНМУ

ЗМІСТ

Капустник В.А., Завгородній І.В., Фоміна Л.В. ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТИ В МЕДИЧНОМУ ВИЩІ.....	14
Абдуллаєва Н.А. ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ НА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС.....	16
Авраменко А.І., Сарвір І.М., Мартиненко С.А. ЛІКАРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	18
Антонян І.М., Геглюк О.М., Демченко С.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НАДБАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	19
Ащеулова Т.В., Кузьменко Н.М. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СЕСТРИНСЬКА ПРАКТИКА» МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ KEYС-ТЕХНОЛОГІЙ.....	22
Баглик Т.В., Андрєєва О.В., Стеблянко Л.В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	24
Baranova A.V., Havrilov A., Sennikov I. OUR VIEW ON PEDAGOGICAL APPROACHES TO TEACHING AND EDUCATING INTERNATIONAL (ENGLISH MEDIUM) STUDENTS AT ONCOLOGY DEPARTMENT OF KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY.....	25
Баранова А.В., Гаврилов А.Ю., Сенніков І.А. АЛГОРИТМ ВЗАЄМОДІЇ З ТЯЖКОХВОРИМ ПАЦІЄНТОМ ТА ЙОГО ОТОЧЕННЯМ.....	26
Белоусова О.Ю., Павленко Н.В., Бабаджанян О.М. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	28
Біловол О.М., Князькова І.І., Дунаєва І.П. РОЛЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ» У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	29
Бондаренко Т.С., Нестеренко Р.О. ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВІ ПОБУДОВИ МОДЕЛІ СТРУКТУРУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	30
Васильєва О.В., Кондраченко А.П. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	32

Вигівська Л.А., Гузь І.А., Качайло І.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	34
Волошко К.В. СУСПІЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІННОВАТИКИ.....	36
Гірна Н.М. МОРАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ НАСТАНОВИ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО.....	37
Гойдіна В.С., Каліна К.Є., Денисенко С.А. АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ДО ГЕЙМІФІКОВАНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	39
Gemignani Angelo, Sergio Frumento, Григорян О. ВІРТУАЛЬНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ – МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ!.....	42
Гусак О.Г. ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ.....	43
Гутор Л.В. ТЕХНОЛОГІЯ СТОРІТЕЛНГУ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	44
Дащук А.М., Добржанська Є.І. РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ НА КАФЕДРІ ДЕРМАТОЛОГІЇ, ВЕНЕРОЛОГІЇ І СНІД.....	47
Demkovych A.Ye. FEATURES OF TEACHING FOREIGNERS AT THE DEPARTMENT OF ORTHOPEDIC DENTISTRY OF TERNOPIL NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY.....	48
Демочко Г.Л. «ДІЯ»: МОЖЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА БАЗІ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ.....	50
Денисенко С.А., Наконечна О.А., Гойдіна В.С. ВИБІР КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ПРИ ОНЛАЙН НАВЧАННІ НА КАФЕДРІ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ.....	52
Дзюба О.М., Завгородній І.В., Чухно І.А. ДИНАМІКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ В ХНМУ ОЧИМА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	54
Довгань А.О., Демчук А.В., Константинович Т.В. РОЗБІР КЛІНІЧНИХ ВИПАДКІВ ЗА МЕТОДОМ «CLINICAL CASE DISCUSSION» ЯК ІНСТРУМЕНТ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ У КУРСАХ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	57
Довгань А.О., Довгань О.В., Романчук К.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ «CASUS», ЯК ЕФЕКТИВНОГО ДИДЖИТАЛ- ІНСТРУМЕНТУ В УМОВАХ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ.....	58

Дяченко М.С., Усенко С.Г. РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ЯК МЕНЕДЖЕРА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	60
Слоєва З.В., Філонова Т.О., Матвієнко С.О. МОЖЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	61
Животовська Л.В., Бойко Д.І., Боднар Л.А. ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	63
Журавель Я.В. ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTI У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ.....	65
Журавльова Л.В., Олійник М.О., Федоров В.О. ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ НІМЕЦЬКИХ КОЛЕГ.....	66
Журавльова Л.В., Олійник М.О., Федоров В.О. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ВІРТУАЛЬНИХ КЛІНІЧНИХ ВИПАДКІВ CASUS НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ.....	69
Журавльова Л.В., Федоров В.О., Сікало Ю.К., Олійник М.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЛІКАРІВ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	71
Журавльова Л.В., Цівенко О.І., Лахно О.В. ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА» ТА «ЕНДОКРИНОЛОГІЯ» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	73
Зайцева О.В., Бондаренко М.А., Солодовніков А.С., Пономаренко Н.С. ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ І МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	76
Зубань А.Б., Островський М.М., Макоїда І.Я., Мельник-Шеремета О.П. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ ХВОРОБ.....	78
Olga Kadykova LEARNING AS RESEARCH IN THE HIGHER MEDICAL EDUCATION SYSTEM.....	79
Калініченко О.В., Кошова Ю.М., Мельничук Ю.В. ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	82
Караченцев Ю.І., Кравчун Н.О., Кравчун П.П. ВИКЛАДАННЯ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	84

результати здобувача медичної освіти. Професійна діяльність викладача має бути спрямована на співробітництво і сприяти розвитку особистості здобувача медичної освіти в якості ментора, тьютора, коуча, фасилітатора тощо. Саме менеджер навчального процесу моделює, організовує перебіг, керує ним, контролює й аналізує результати спілкування в процесі педагогічної взаємодії. Застосування підходу до навчання як до процесу управління – саме те, що необхідне сьогодні закладам медичної освіти для досягнення поставлених цілей. Тому здобуття управлінських компетенцій викладача затребувано в умовах сучасного освітнього процесу.

Отже, можна відзначити, що набуття управлінської компетентності допомагає переосмислити нові завдання, функції і ролі сучасного викладача закладу вищої медичної освіти. Такі здатності, як нучкість адаптації до нових умов життя, критичність мислення, генерація нових ідей, творче мислення, комунікабельність і толерантність, демонстрація духовної й інформаційної культури, моральність, є чинниками професійного розвитку особистості викладача. Професійно-педагогічна культура педагога формується через його професійно-педагогічний розвиток. Оскільки управлінська культура є складником професійно-педагогічної культури, можна зробити висновок, що названі компетенції трансформуються у відповідну культуру. Тому формування управлінської культури передбачає високий рівень розвитку управлінської компетентності.

Перелік використаних джерел:

1. Васильченко Л.В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л.В. Васильченко. – Х.: Основа, 2007. – 40 с.
2. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В.А. Гладуш, Г.І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.
3. Вдовиченко Р.П. Система організаційно-педагогічної діяльності міського управління освіти з підвищення компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів: монографія. 2007. – 528 с.
4. Наказ МОН № 527 від 06.06.2022 року «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641» https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86595/ [in Ukrainian].

МОЖЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Слоєва З.В., Філонова Т.О., Матвієнко С.О.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Впровадження інтерактивних методів навчання поліпшує можливість самостійної роботи як під час пандемії COVID-19, так і в умовах воєнного стану й активних бойових дій. Ідеться насамперед про систему дистанційного навчання, коли час, витрачений на підготовку, може бути вибраний слухачем самостійно в будь-якому зручному місці, де є комп'ютер та інтернет.

За кожним розділом або блоком розділів зі слухачами може проводитися інтернет-консультація для відповіді на питання, що виникли під час вивчення

матеріалу або в щоденній практиці. Використання принципів дистанційного навчання особливо актуально в умовах воєнного часу [3,5]. Не торкаючись детально методологічних основ дистанційного навчання, підкреслимо, що його реалізація вимагає досить великих зусиль з боку як викладача, так і лікаря-курсанта.

Основна частина. Використання дистанційних методів дає змогу здійснювати навчальний процес «без відриву від виробництва», заочно. Застосування дистанційних технологій передбачає прослуховування інтерактивних лекцій, роботу з електронними посібниками та підручниками, участь в інтернет-конференціях, спілкування з викладачами електронною поштою.

За часів пандемії COVID-19, а тепер у воєнний час великої актуальності набула саме дистанційна форма проведення курсів підвищення кваліфікації для лікарів, що є оптимальним шляхом професійного розвитку [2]. Медичні працівники сьогодні як ніколи вмотивовані підвищувати рівень своєї професійної компетентності в нових умовах. Усі нові чинники вимагають від сучасного вітчизняного медика постійного розширення знань, гнучкого реагування на потреби й усвідомлену внутрішню мотивацію вдосконалення своєї професійної діяльності [4].

При організації дистанційного навчання в синхронному й асинхронному режимі чимало уваги приділяється самостійному опануванню слухачами теоретичного матеріалу дистанційного курсу. На якість результатів навчання також впливають обов'язкові синхронні зустрічі з викладачами та наявність каналів комунікації між викладачами і слухачами (форум, електронна пошта, тематичні групи в соціальних мережах тощо) для оперативного обміну інформацією та вирішення організаційних питань, надання підтримки слухачам з боку викладачів [7].

З огляду на воєнний стан у країні, у систему роботи галузі та процес професійного розвитку медичних працівників вносяться зміни, регламентовані відповідними наказами МОЗ України [1]. Основним методом сумативного оцінювання, що застосовується під час дистанційного навчання, є підсумкове оцінювання [6].

Висновки. Отже, процес навчання трансформується з монологу викладача та вивчення набору навчальних матеріалів у постійний діалог між викладачем і лікарем, що навчається, перенесений з аудиторії в умови, які є більш зручними й адекватними для лікарів з точки зору часу та місця реалізації процесу здобуття знань, особливо при наявності небезпечних для життя чинників. Важливою умовою такого навчання є наявність практичних завдань і тестів, орієнтованих на повсякденну діяльність лікарів.

Перелік використаних джерел

1. Зміни до деяких нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо забезпечення функціонування сфери охорони здоров'я у період воєнного стану: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.05.2022 року № 727. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0505-22#Text>
2. Микичак І. Безперервний професійний розвиток: плани на 2023-й. / І. Микичак // Дайджест змін в охороні здоров'я. – 2023. – № 15 (39). – С. 1–6.
3. Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників: Постанова Кабінету

Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/kp210725>

4. Про організацію надання медичної допомоги із застосуванням телемедицини в умовах воєнного стану: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.06.2022 р. № 1062. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0749-22#Text>

5. Стрільчук Л.М. Дистанційне навчання: нові проблеми чи нові можливості (за результатами опитування учасників навчального процесу) / Л.М. Стрільчук, Є.Я. Склярів, О.Є. Січкорізі // Медична освіта. – 2022. – № 2. – С. 39–45.

6. A guide for evaluation of online learning in medical education: a qualitative reflective analysis / N.F. Wasfy, E. Abouzeid, A.A. Nasser [et al.] // BMC Med Educ. – 2021. – Vol. 21 (1). – P. 339.

7. Medical teachers' affective domain teaching dilemma and path exploration: a cross-sectional study / Z. Zhang, Q. Hu, C. Xu [et al.] // BMC Med Educ. – 2022. – Vol. 22 (1). – P. 883.

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Животовська Л.В., Бойко Д.І., Боднар Л.А.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

Особистісно-орієнтований підхід є важливим складником усіх етапів освітнього процесу в системі підготовки лікарів, що створює умови для формування висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно діяти в складних нестандартних ситуаціях, творчо розвиватися та самовдосконалюватися. На сьогодні попит мають фахівці, компетентні в питаннях психологічних особливостей людини, що підтримують толерантне ставлення до оточуючих, обізнані на сучасних досягненнях науки, володіють методами наукового дослідження [6, с.36].

Для сучасної професійної підготовки майбутніх лікарів актуальною є гармонійна єдність особистісного та компетентнісного підходу. У складі професійної компетентності спеціаліста такі компоненти: когнітивний – забезпечує розуміння сутності професійної компетентності, володіння обсягом професійних знань; операційний – формує систему навичок, умінь і здатність реалізовувати їх у практичній діяльності; мотиваційний – характеризує потреби майбутнього фахівця в розвитку професійної майстерності, постійному підвищенні кваліфікації; рефлексивний – визначає професійну самосвідомість, орієнтацію на успішність у майбутній спеціальності; креативний – включає пошук оригінальних ідей, спрямованість до науково-дослідної і творчої роботи [2, с.115].

Концептуальною основою особистісно-орієнтованого підходу є філософські та психологічні гуманістичні ідеї про самоцінність, самобутність й індивідуальність людини [3, с.183]. Освітньо-виховний процес реалізується через діалог між викладачем та здобувачем освіти з урахуванням його чуттєвого досвіду, мотивації, прагнення самостійно використовувати отримані знання [1, с.112]. Навчання розглядається як сфера самоствердження особистості через створення умов, які б максимально сприяли розвитку самосвідомості, допомагали розкрити індивідуальні здібності, проявити свою унікальність і неповторність [4, с.56].